MINISTERUL MEDIULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA

AGENŢIA DE MEDIU

МИНИСТЕРСТВО
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

АГЕНТСТВО
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ

MD-2005 mun. Chişinău, str. Albişoara, 38, tel. 022 820770, e-mail: am@am.gov.md

BULETIN LUNAR

PRIVIND CALITATEA MEDIULUI AMBIANT PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA ÎN LUNA NOIEMBRIE ANUL 2022

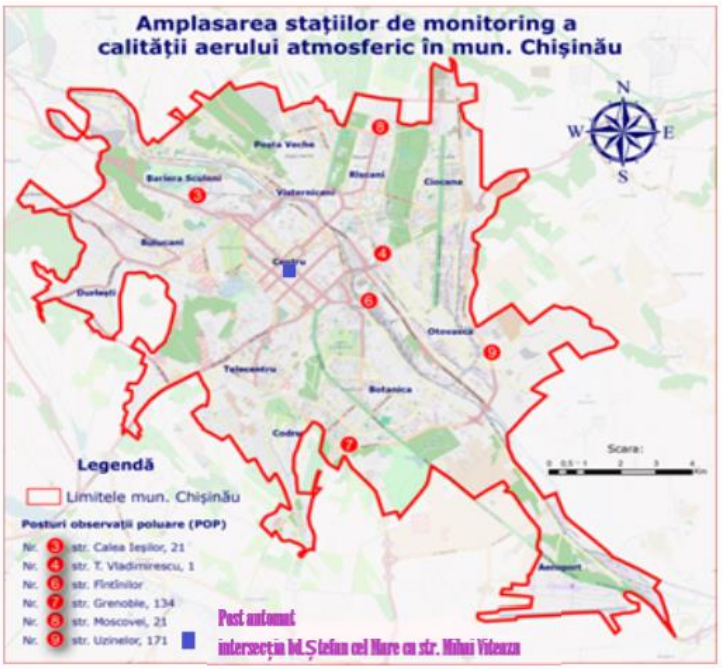
Laboratorul de Referință de Mediu efectuează monitoringul sistematic privind calitatea componentelor mediului - apa de suprafaţă, aer, sol și radioactivitatea mediului pe teritoriul Republicii Moldova. Buletinul Lunar privind informaţia referitoare la calitatea mediului ambiant este transmis conform *schemei de difuzare* întocmite pentru anul 2022 către autorităţile statului și instituţiile abilitate cu funcţii de luare a deciziilor, de asemenea este amplasat pentru vizualizare pe pagina web a Agenției de Mediu http://www.am.gov.md/.

Nivelul poluării aerului atmosferic sub influența condițiilor meteorologice

În luna noiembrie, anul 2022 calitatea aerului a fost monitorizată în municipiile Chișinău și Bălți.

Municipiul Chişinău.

Investigaţii asupra calităţii aerului pe parcursul lunii s-au efectuat pentru 8 parametri *(suspensii solide, dioxid de sulf, sulfaţi solubili, monoxid de carbon, dioxid de azot, oxid de azot, fenol şi aldehidă formică)* la 6 posturi staţionare de observaţii: *nr. 3 - str. Calea Ieşilor, 21 (sectorul Buiucani); nr. 4 - str. T. Vladimirescu, 1 (sectorul Ciocana); nr. 6 - str. Fîntînilor, 9A (sectorul Centru); nr. 7 - str. Grenoble, 134 (sectorul Botanica), nr. 8 - bd. Moscovei, 21 (sectorul Rîşcani) și nr. 9 - str. Uzinelor, 171 (sectorul Ciocana).*

În rezultatul investigaţiilor de laborator s-au constatat următoarele depăşiri ale CMA (Concentraţia Maximă Admisibilă):

Depăşirile CMA pentru poluanţii aerului atmosferic din mun. Chişinău înregistrate în luna noiembrie, 2022

Poluantul monitorizat	Valorile concentraţiei exprimate în părţi CMA							
	Medii					Maxime momentane		
		Zilnice			Lunare			
	Concentraţia Maximă Admisibilă (CMA md), mg/mc	Nr. de zile cu depăşiri ale CMA	Cea mai mare valoare şi data înregistrării		Valoa-rea medie	*Concentraţia Maximă Admisibilă (CMA mm), mg/mc*	Nr. de zile cu depăşiri ale CMA	Valoarea maximă
Dioxid de azot (NO_2)	*0,04*	20	1,6	17.11	1,3	*0,085*	22	1,3
Monoxid de azot (NO)	*0,06*	15	2,5	29.11	1,3	*0,40*	-	-
Fenol (C_6H_5OH)	*0,003*	14	2,0	02.11	1,3	*0,01*	6	1,5
Aldehida formică (CH_2O)	*0,003*	10	2,3	02.11	-	*0,035*	-	-
Indicele complex (8) al poluării – 5,76								

Staţia automată de tip trafic

În mun. Chișinău, în *intersecția bd. Ștefan cel Mare și Sfânt* cu *str. Mihai Viteazul* a fost instalată prima *stație automată* de monitorizare a calității aerului *în regim online* din Republica Moldova, donată prin intermediul GIZ, de către Guvernul German. Stația monitorizează calitatea aerului influențată de emisiile provenite de la traficul auto și este prima stație de monitorizare a calității aerului din Moldova care îndeplinește cerințele UE.

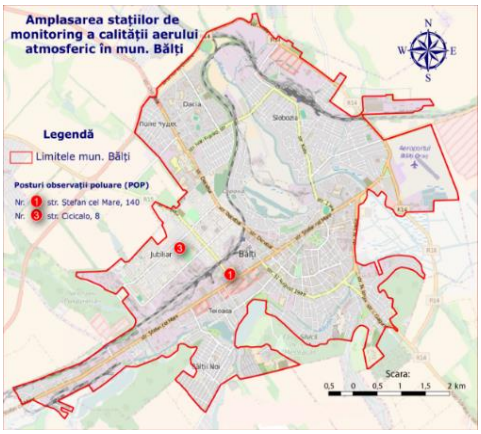
În cadrul stației pe parcursul lunii noiembrie au fost monitorizați următorii parametri: *particulele în suspensie (praf) - PM10, dioxidul de sulf, ozonul, monoxidul de carbon și dioxidul de azot.*

Calitatea aerului atmosferic monitorizat la staţia automată de tip trafic în luna noiembrie, 2022

*****valorile limită sunt stabilite conform Directivei 2008/50/CE, privind calitatea aerului înconjurător şi un aer mai curat pentru Europa.*

Poluantul monitorizat	Cea mai mare valoare medie şi data înregistrării		Numărul de zile cu depăşiri ale valorilor limită	*Valoarea limită**	
Particule în suspensie (PM10) (***media***/24 ore), µg/m^3	70,8	08.11	4	24 ore	50
				1 an calendaristic	40
Dioxid de sulf (SO_2) (***media***/24 ore), µg/m^3	1,9	22.11	-	1 oră	350
				24 ore	125
Ozon (O_3) (***maxima zilnică*** dintre mediile pe fiecare 8 ore), µg/m^3	45,06	05.11	-	Valoarea maximă zilnică a mediei pe fiecare 8 ore	120
Monoxid de carbon (CO) (***maxima zilnică*** dintre mediile pe fiecare 8 ore), mg/m^3	2,20	23.11	-	Valoarea maximă zilnică a mediei pe fiecare 8 ore	10
Dioxid de azot (NO_2) (***medie***/1 oră), µg/m^3	120,5	10.11	-	1 oră	200
				1 an calendaristic	40

Municipiul Bălți.

Investigații asupra calității aerului pe parcursul lunii s-au efectuat în baza a 6 parametri *(suspensii solide, dioxid de sulf, sulfați solubili, dioxid de azot, fenol şi aldehidă formică)* la 2 posturi staționare de observații - *nr. 1* din *str. Ștefan cel Mare,140* și *nr.3* din *str. Cicicalo, 8.*

În rezultatul investigațiilor de laborator s-au constatat următoarele depășiri ale CMA:

Depăşirile CMA pentru poluanţii aerului atmosferic din mun. Bălţi înregistrate în luna noiembrie, 2022

Poluantul monitorizat	Valorile concentraţiei exprimate în părţi CMA							
	Medii					Maxime momentane		
		Zilnice			Lunare			
	Concentraţia Maximă Admisibilă (CMA md), mg/mc	Nr. de zile cu depăşiri ale CMA	Cea mai mare valoare şi data înregistrării		Valoarea medie	*Concentraţia Maximă Admisibilă (CMA mm), mg/mc*	Nr. de zile cu depăşiri ale CMA	Valoarea maximă
Suspensii solide	*0,15*	10	1,3	02.11	-	*0,5*	-	-
Dioxid de azot (NO_2)	*0,04*	25	2,3	12.11	1,5	*0,085*	20	1,8
Aldehida formică (CH_2O)	*0,003*	14	1,6	01.11	1,3	*0,035*	-	-
Indicele complex (6) al poluării – 5,35								

Pe parcursul lunii noiembrie, conform estimării stării climatice s-a constatat, că *factorii meteorologici* (vîntul slab, influența sectorului cald, prezența inversiunii termice de la sol și lipsa precipitațiilor) timp de 6 zile în mun. Chișinău și 13 zile în mun. Bălți au dus, îndeosebi în prima și a doua decadă a lunii, preponderent de la sursele joase, la *acumularea* poluanților în aer. De asemenea, la înrăutățirea situației ecologice a contribuit și ceața atestată timp de 14 zile în mun. Chișinău și 6 zile în mun. Bălți.

Cele mai înalte valori ale *concentrației medii zilnice* a înregistrat *dioxidul de azot* în mun. Chișinău pe data de 29 noiembrie și pe data de 12 noiembrie în mun. Bălți.

Evaluarea lunară denotă, că poluarea aerului atmosferic în municipiile monitorizate s-a manifestat la un nivel ***înalt.***

Cea mai mare frecvenţă a depăşirilor CMAmm *privind separat nocivele* a marcat *dioxidul de azot* în mun. Chișinău la posturile de observații nr. 6 și 7, iar în mun. Bălți - la postul nr.1.

În luna noiembrie, comparativ cu luna octombrie, nivelul poluării aerului *s-a majorat* în mun. Chișinău și a rămas la același nivel înalt în mun. Bălți.

Conform datelor multianuale, cea mai mare frecvență a *condițiilor meteorologice nefavorabile* pentru dispersia poluanților din aerul atmosferic pe teritoriul țării este posibilă în a *treia decadă* a lunii *decembrie*.

Nivelul radioactivităţii mediului

În luna noiembrie pe teritoriul republicii s-au efectuat observații privind *debitul dozei ambientale a radiaţiei-gama* în *regim manual* de 2 ori/24h, la orele 07^{00} şi 20^{00} la 7 staţii (Soroca, Făleşti, Cornești, Bravicea, Bălţata, Leova, Comrat,). De asemenea la 5 staţii (Briceni, Bălţi, Chişinău, Cahul, Ştefan Vodă) s-au efectuat observații asupra parametrului dat şi în *regim continuu*, cu detectoarele MIRA.

Detector de tip MIRA

Conform datelor colectate la Punctele de monitoring radiologic amplasate la staţii meteorologice de pe teritoriul Republicii Moldova, valorile *echivalentului debitului dozei ambientale a radiaţiei - gama* au variat:

• ***la Nord*** (staţiile Briceni, Soroca, Bălţi, Făleşti) în limitele: minima 0,11 µSv/h* (st. Briceni, Bălţi, Soroca), maxima 0,22 µSv/h (st. Bălți);

• ***în Centru*** (staţiile Cornești, Bravicea, Bălţata, Chişinău) în limitele: minima 0,09 µSv/h (st. Bălţata), maxima 0,22 µSv/h (st. Chişinău);

la Sud (staţiile Ştefan Vodă, Leova, Comrat, Cahul) în limitele: minima 0,10 µSv/h (st. Leova), maxima 0,22 µSv/h (st. Ştefan Vodă).

La staţia meteorologică Chişinău, valorile echivalentului debitului dozei ambientale a radiaţiei-gama s-au situat în limitele 0,10 – 0,22 µSv/h.

***Notă: Limita de avertizare – 0,25 µSv/h (microSievert/h) în conformitate** cu normele fundamentale nr. 06.5.3.3.4 din 27.02.2001 de radioprotecţie. Cerinţe şi reguli igienice NFRP - 2000 (Normele Fundamentale de Radioprotecție) stabilite de **Ministerul Sănătății.**

Pentru determinarea *radionuclizilor telurici* şi *tehnogeni* în componentele mediului s-au analizat probele de aerosoli atmosferici, depuneri atmosferice, cît şi probele de sol necultivat colectate de pe teritoriul republicii, concentraţiile radionuclizilor tehnogeni atestîndu-se în limitele specifice teritoriului.

Calitatea apelor de suprafață

Pe parcursul lunii noiembrie a anului 2022 monitorizarea hidrochimică a apei s-a exercitat în 20 probe colectate din secțiunile de control a 2 rîuri și 2 lacuri de acumulare:

fl. Dunărea – s. Giurgiuleşti

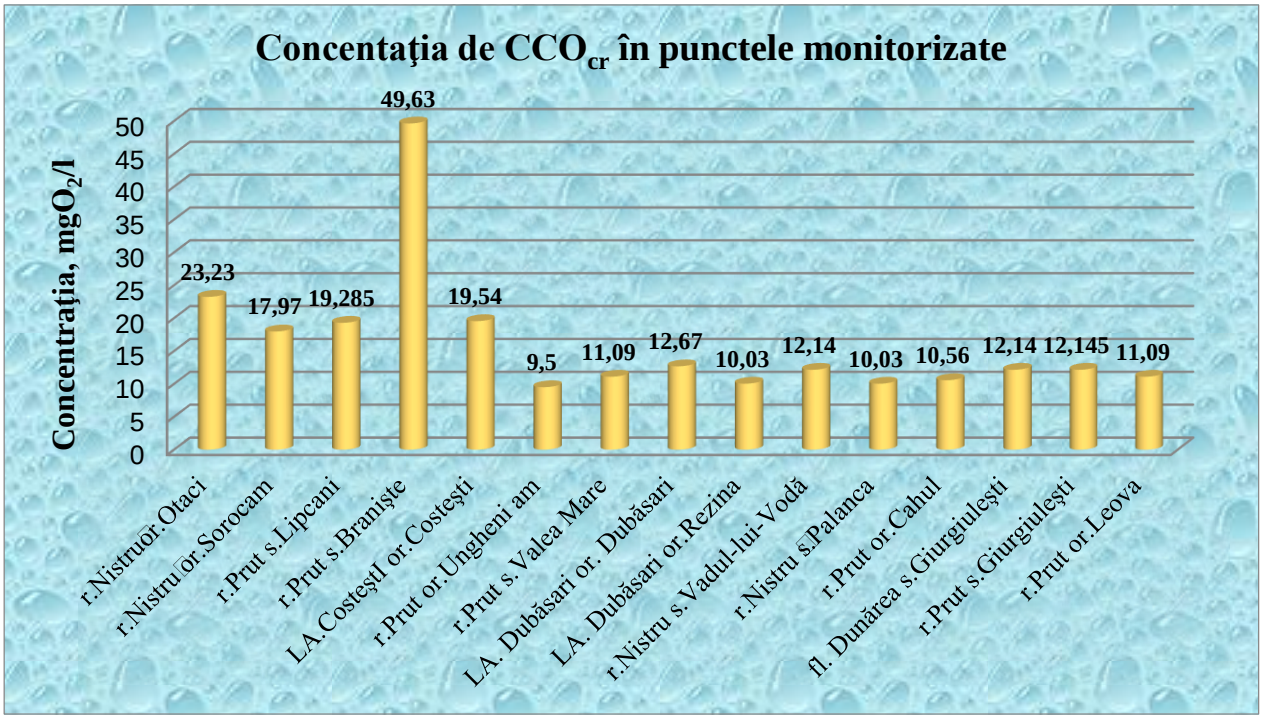
r. Nistru - s. Otaci, or. Soroca, amonte (s. Cosăuţi), or. Vadul lui Vodă, s. Palanca, or. Dubăsari (***LA Dubăsari***), or. Rezina (***LA Dubăsari***);

r. Prut - or. Lipcani, or. Costeşti (***LA Costeşti***), s. Branişte, or. Ungheni amonte, s. Valea Mare, or. Cahul, or. Leova şi s. Giurgiuleşti.

În cadrul Laboratorului pentru Calitatea Apei s-au efectuat analize pentru determinarea a 28 indicatori fizico-chimici: regimului de O_2, elementele biogene din grupul azotului şi fosforului, ionii principali, etc.

Ca rezultat al investigațiilor de laborator efectuate pe parcursul lunii noiembrie au fost identificate concentrații mai înalte pentru CCO_{Cr} în :

- r. Nistru - s. Otaci, or. Soroca amonte
- r. Prut - or. Lipcani şi s. Branişte
- lacul de acumulare Costeşti - or. Costeşti

Calitatea solului

Pe parcursul lunii noiembrie, anul 2022 Laboratorul pentru Calitatea Solului şi-a continuat activitatea axată pe problemele monitorizării calităţii solului conform programului de activitate aprobat pentru anul 2022.

Au fost colectate probe de sol din *cîmpurile agricole* ale s. Chiperceni r-nul Orhei, com. Mereşeni r-nul Hînceşti și probe de sol din *zonele silvice* - ocolul silvic Scoreni (Chișinau) și ocolul silvic Larga (Cahul) în scopul determinării nivelului de asigurare cu *fosfor mobil*.

Stabilirea nivelului de aprovizionare a solului cu fosfor mobil a fost realizat prin metoda Machigin. Ca rezultat conținutul fosforului mobil pe cîmpurile agricole a variat de la 16,88 mgP2O5/kg pînă la 127,58 mgP2O5/kg și s-a distribuit, conform numărului total de probe analizate, în modul următor:

- 50% *moderat* (16,90-27,84 mgP2O5/kg);
- 10% *optim* (38,60 mgP2O5/kg);
- 40% *ridicat - foarte ridicat* (59,95-127,58 mgP2O5/kg).

Analizînd datele obţinute pentru probele de sol din ocolul silvic Scoreni și ocolul silvic Larga constatăm, că asigurarea solurilor cu fosfor mobil s-a clasificat că *foarte ridicat* (82,59-92,59 mgP2O5/kg);

Cu respect,

Director **Gavril GÎLCĂ**

Ex: Șef LRM M. Lungu
Tel: 022 820 747